ମାଧ୍ୟମିକ ବ୍ୟାକରଣ

(ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ)

ପ୍ରକାଶକ

ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା

ମାଧ୍ୟମିକ ବ୍ୟାକରଣ

(ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ)

ଓଡ଼ିଶା ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ
© ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ

ସମ୍ପାଦନାମଣ୍ଡଳୀ :
ପ୍ରଫେସର ଯନ୍ତ୍ରଣା ପରୀକ୍ଷିତ (ସମୀକ୍ଷକ)
ଡକ୍ଟର ଅଜୟ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଡକ୍ଟର ସଞ୍ଜୁଲତା ପାତ୍ର
ଧରଣୀଧର ପ୍ରଧାନ

ସଂଯୋଜନା :
ଡକ୍ଟର ମୀନାକ୍ଷୀ ଦାସ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ୨୦୧୩

ଆର୍ଟପୁଲ
ଶ୍ରୀ ଜେରକ୍ସ ଆଣ୍ଡ ଅଫ୍‌ସେଟ
ବକ୍ସିବାଜାର ରୋଡ଼, କଟକ-୧

ମୁଦ୍ରଣ

ମୂଲ୍ୟ : ଟ.

॥ ଭୂମିକା ॥

ଆମ ରାଜ୍ୟର ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ **'ମାଧମିକ ବ୍ୟାକରଣ' (ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ)** ନାମକ ନୂତନ ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ଚଳିତ ଶିକ୍ଷାବର୍ଷରୁ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଉଛି । ଜାତୀୟ ପାଠ୍ୟ ଖସଡ଼ା - ୨୦୦୫ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାର - ୨୦୦୭କୁ ଭିତ୍ତିକରି ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଭାଷାଜ୍ଞାନର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶରେ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା । ପୁସ୍ତକର ସଂପାଦନାମଣ୍ଡଳୀ, ଓଡ଼ିଆ ସିଲାବସ କମିଟିର ସଦସ୍ୟବୃନ୍ଦ ଓ ସଂଯୋଜିକାଙ୍କୁ ପରିଷଦ ତରଫରୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି ।

ଶ୍ରେଣୀରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଥିବା ବିଷୟ ଶିକ୍ଷକ-ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଗଠନମୂଳକ ମତାମତ ବା ପରାମର୍ଶ ପ୍ରେରଣ କଲେ ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ସଭାପତି

ମାଧମିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା

॥ ଅଭିମତ ॥

ଆମ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମାଧ୍ୟମିକ ବ୍ୟାକରଣ (ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ) ନାମକ ନୂତନ ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ଚଳିତ ଶିକ୍ଷାବର୍ଷରୁ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଉଛି। ଜାତୀୟ ପାଠ୍ୟ ଖସଡ଼ା - ୨୦୦୫ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାର - ୨୦୦୭ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ପୁସ୍ତକଟିରେ ଅଭ୍ୟାସଭିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି। ବ୍ୟାକରଣ ଶିକ୍ଷା କୌଶଳ ଓ ତା'ର ଗୁରୁତ୍ୱ ଜାଣିବା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଜ୍ଞାନର ଶୁଦ୍ଧତା ଆହରଣ ଏବଂ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ଏହି ବ୍ୟାକରଣ ପୁସ୍ତକଟି ନିଶ୍ଚିତ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ। 'ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ବିବରଣୀ' ଏବଂ 'ଟିପ୍ପଣୀ ଓ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତି' ଏହି ଦୁଇଟି ଅଧ୍ୟାୟକୁ କେବଳ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ନିମନ୍ତେ ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ପରୀକ୍ଷାରେ ଏହି ଦୁଇଟି ଅଧ୍ୟାୟରୁ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

ପାଠକ ପାଠିକା ତଥା ବିଷୟ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାପ୍ରସୂତ ପରାମର୍ଶକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣ ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛୁ।

ସଂପାଦନାମଣ୍ଡଳୀ

ସୂଚୀ

କ୍ର.ନଂ	ଅଧ୍ୟାୟ	ପ୍ରସଙ୍ଗ	ପୃଷ୍ଠା
୧.	ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ	ବାକ୍ୟ ବିଚାର	୧
୨.	ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ	'ଣ'ତ୍ୱ ବିଧି, 'ଷ'ତ୍ୱ ବିଧି ଓ ସାଧାରଣ ଅଶୁଦ୍ଧି	୧୬
୩.	ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ	ରୂଢ଼ି ଓ ଲୋକବାଣୀ	୩୦
୪.	ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ	ଅନୁବାଦ ପ୍ରକରଣ	୪୮
୫.	ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ	ଛନ୍ଦ ଓ ଅଳଙ୍କାର	୫୩
୬.	ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ	ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ବିବରଣୀ	୬୩
୭.	ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ	ଟିପ୍ପଣୀ ଓ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତି	୬୯

❖❖❖

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ

ପ୍ରାକ୍ କଥନ :

ଆମେ ଭାରତବାସୀ ଭାରତକୁ ଏକ ସାର୍ବଭୌମ, ସମାଜବାଦୀ, ଧର୍ମ ନିରପେକ୍ଷ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ରୂପେ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ ନେଇ ଓ ଏହାର ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ

- ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ନ୍ୟାୟ;
- ଚିନ୍ତା, ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଧର୍ମୀୟ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଉପାସନାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା;
- ସ୍ଥିତି ଓ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ସମାନତାର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତଥା
- ବ୍ୟକ୍ତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ନିଶ୍ଚିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରାତୃଭାବ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ

ଏହି ୧୯୪୯ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ
ଆମର ସଂବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାରେ ଏତଦ୍ୱାରା
ଏହି ସମ୍ବିଧାନକୁ ଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରଣୟନ କରୁଅଛୁ ଏବଂ ଆମ ନିଜକୁ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛୁ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ (କ)
୫୧ (କ) ଧାରା : ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ -

(କ) ସମ୍ବିଧାନକୁ ମାନି ଚଳିବା ଏବଂ ଏହାର ଆଦର୍ଶ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପତାକା ଓ ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା;

(ଖ) ଯେଉଁସବୁ ମହନୀୟ ଆଦର୍ଶ ଆମ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିଥିଲା, ତାହାକୁ ସ୍ମରଣ ଓ ଅନୁସରଣ କରିବା;

(ଗ) ଭାରତର ସାର୍ବଭୌମତ୍ୱ, ଏକତା ଓ ସଂହତି ବଜାୟ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା;

(ଘ) ଦେଶର ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରିବା ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଜାତୀୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା;

(ଙ) ଧର୍ମଗତ, ଭାଷାଗତ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ବିଭିନ୍ନତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଭାରତର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ଓ ଭ୍ରାତୃଭାବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ନାରୀଜାତିର ମର୍ଯ୍ୟାଦାହାନିସୂଚକ ବ୍ୟବହାର ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା;

(ଚ) ଆମର ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଐତିହ୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା;

(ଛ) ଅରଣ୍ୟ, ହ୍ରଦ, ନଦୀ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସମେତ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ଓ ଉନ୍ନତି କରିବା ଏବଂ ଜୀବଜଗତ ପ୍ରତି ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା;

(ଜ) ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ, ମାନବବାଦ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା ଓ ସଂସ୍କାର ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରିବା;

(ଝ) ସର୍ବସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତିର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଓ ହିଂସା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା;

(ଞ) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସମଷ୍ଟିଗତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନା କରିବା, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଆମ ଦେଶ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଓ କୃତିତ୍ୱର ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନକୁ ଅବିରତ ଉନ୍ନତି କରିପାରିବ;

(ଟ) ମାତା ବା ପିତା ବା ଅଭିଭାବକ, ତାଙ୍କର ଛଅ ବର୍ଷରୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସନ୍ତାନ ବା ପାଳିତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭର ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେବା ।